

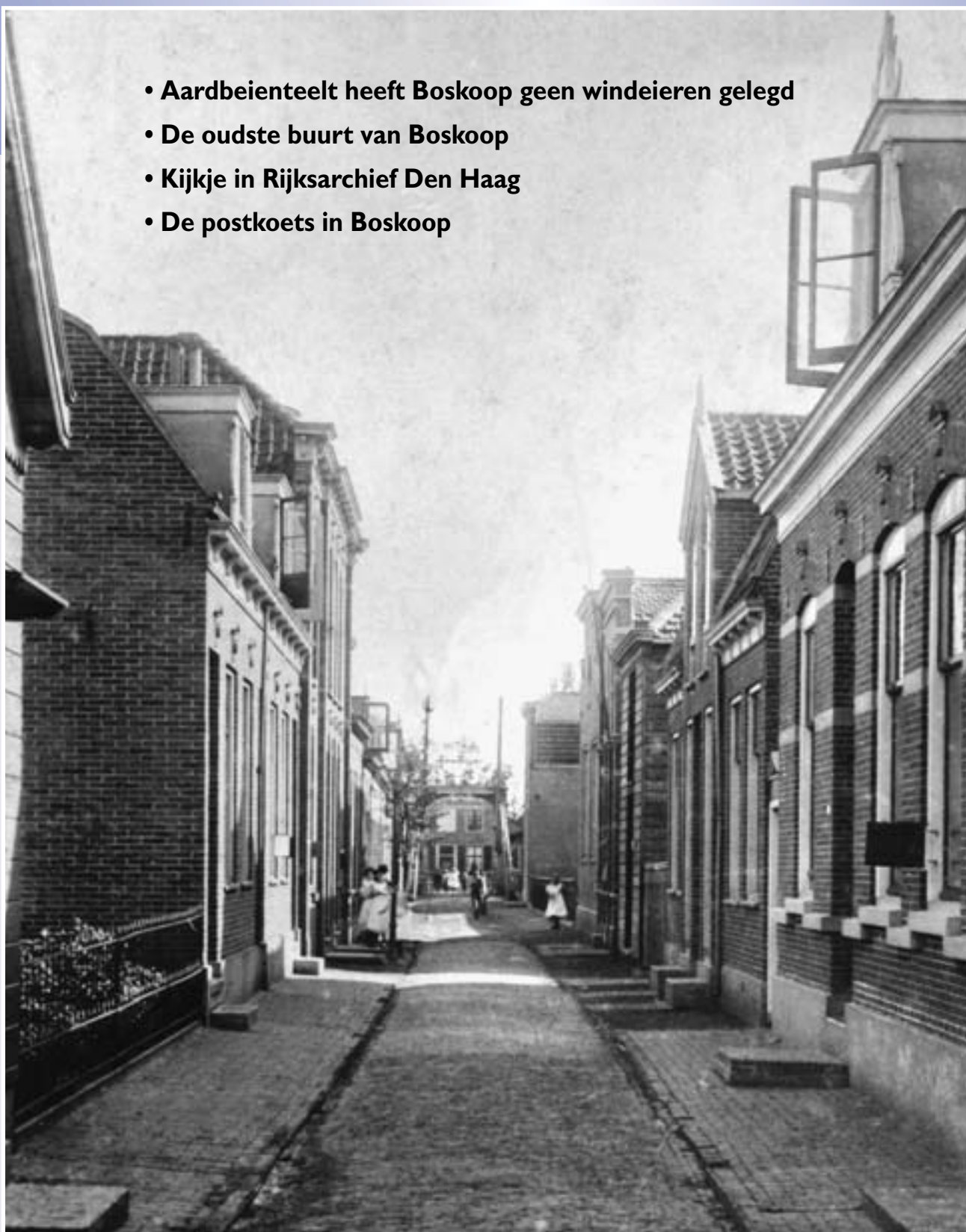
Losse nummers f 7,50

Nummer 8 - maart 1999

P KTIJD

UITGAVE VAN DE HISTORISCHE VERENIGING BOSKOOP

- Aardbeienteelt heeft Boskoop geen windeieren gelegd
- De oudste buurt van Boskoop
- Kijkje in Rijksarchief Den Haag
- De postkoets in Boskoop

DE ROZENBURCHT

Party centrum

Western? Tropisch? Frans?
Bourgondisch? Rock & Roll?
Als u een feestje wilt geven moet u
wel kunnen kiezen!

Dufais Catering

Rozenlaan 4 - 2771 DD Boskoop
Tel. 0172-214283 - Fax: 0172-210663

Sinds 1947

uw mannenmodezaak

in het centrum

van Boskoop

mannenmode

Van der Loo

Dorpsstraat 20 Koninginneweg 2 Boskoop
Tel. 0172 - 212520

HEMCAR BOSKOOP B.V.

Linnæ usweg 6, 2771 HD Boskoop
Telefoon 0172-236373
Telefax 0172-236379
Verkoop afdeling 0172-236370
Werkplaats/receptie 0172-236275

RENAULT

MARCHANT B.V.

TUINBENODIGDHEDEN ZIJDE 23 2771 EJ BOSKOOP
TEL.0172 - 215544 / 216140 / 230090 FAX 0172 - 218495

HISTORISCH GEGROEID

Het bestuur van de HVB bestaat op dit moment uit

H. van de Wetering (voorzitter),
T. Verbakel (waarnemend voorzitter),
E. Verweij (secretaris),
D. de Gunst (penningmeester) en
C. Bakker (algemeen bestuurslid).

Het lidmaatschap van de HVB, inclusief het abonnement op Paktijd, is voor het kalenderjaar 1999 bepaald op een minimumbedrag van 25 gulden (voor niet-Boskopers 35 gulden ivm. portokosten). Naast leden zijn ook sponsors, begunstigers of donateurs welkom. Voor inlichtingen over het lidmaatschap, sponsormogelijkheden en advertenties neemt men contact op met de penningmeester, telefoon (0172) 21 59 94

Historische Vereniging Boskoop
Postbus 72, 2770 AB Boskoop.
Secretaris: E. Verweij,
Biezen 45, 2771 CR Boskoop
telefoon (0172) 21 33 96

Betalingen op rekening
ABN•AMRO 60.60.61.452 of
RABOBANK 30.98.33.124
t.n.v. Historische Vereniging Boskoop/
penningmeester D. de Gunst,
Goudse Rijweg 74,
2771 AL Boskoop.

© 1999, Historische Vereniging Boskoop.
Het is niet toegestaan artikelen over te nemen zonder de toestemming van de redactie van dit blad

Monumentenbeleid

In dit achtste nummer van Paktijd valt opnieuw uiteenlopend nieuws te melden. Met het begin van een nieuw kalenderjaar brak een kritiek punt aan omdat voor een nieuw jaar contributie betaald moest worden. Ditmaal per acceptgirokaart, met het laatste nummer van Paktijd in december bezorgd. Daarbij was de vraag of de ruim 600 leden van afgelopen jaar dat allemaal - en op tijd - zouden doen. Met enig ledenverlies is rekening gehouden en dat bleek ook realistisch. Wie tot nu toe geen contributie betaalde kreeg ook dit nummer van Paktijd niet in de bus. Zij kunnen het blad natuurlijk ook in de winkel kopen, maar het hoeft geen betoog dat de HVB gebaat is met een enige continuïteit in het ledenbestand.

In januari hield de HVB een zeer goedbezochte ledenvergadering in De Loods waar verantwoording werd afgelegd, vruchtbaar van gedachten is gewisseld en met veel plezier werd geluisterd naar het verhaal van C.G. van Kleef over de oude Nieuwstraat. Een verhaal dat door het verstrijken van de vele jaren misschien niet helemaal meer klopt, er kwamen prompt reacties en aanvullingen op. In dit nummer van Paktijd het eerste deel van een serie over de Nieuwstraat, Voorkade en Ridderbuurt waarvoor verschillende bronnen werden geraadpleegd om de feiten zo correct mogelijk weer te geven. Over de geschiedenis van deze buurt valt zoveel te vertellen dat het allemaal niet in één artikel kan. Verder vindt u in dit nummer een verhaal van Damy Hage over de aardbeienteelt. Aan die periode is een interessante tentoonstelling gewijd die binnenkort in het Boomkwekerijmuseum van start gaat.

Voorts valt te melden dat de gemeente nu echt werk heeft gemaakt van een gemeentelijk monumentenbeleid. Een aantal objecten is door de gemeente voorgedragen voor een status als monument en het resultaat is dat Boskoop weer een paar monumenten rijker is geworden. In de meeste gevallen gaat het om waardevolle panden die nu een beschermde status hebben. Daarbij behoort ook de hefbrug. De gemeentetoren (Hervormde kerk) is daar nog niet bij. Het monumentenbeleid in Boskoop moet verder vorm gaan krijgen waarbij een inventarisatie de eerste stap is. De Historische Vereniging gaat de gemeente daarbij helpen. Er is in het verleden al eens geïnventariseerd dus er ligt al het nodige materiaal waarmee we aan de slag kunnen.

Wat dit blad betreft: er worden pogingen ondernomen om een pagina meer advertenties te verkopen, daar tegenover staat dan dat er drie tekstpagina's bij kunnen komen. Redactioneel is dit interessant want met een totaal van slechts zestien pagina's zijn de mogelijkheden nogal beperkt. Langere artikelen moeten dan in stukjes geknipt worden om nog ruimte over te houden voor andere onderwerpen. We willen het immers wel een beetje gevarieerd houden. ☘

Redactie Paktijd

Deze oude foto van de Boskoopse Burgerwacht, stoer poserend voor de oude St. Jozefschool, werd beschikbaar gesteld door een lezer van dit blad. De foto moet gemaakt zijn op 12 mei 1937, maar namen van personen op de foto zijn niet bekend. We wagen opnieuw een poging om via dit blad namen van deze mensen te achterhalen. Reacties graag naar de redactie van Paktijd.

Aardbeienteelt heeft Boskoop

Toen de Boskopers zich ruim vijfhonderd jaar geleden gingen toeleggen op de teelt van bomen bleef het sortiment aanvankelijk beperkt tot straatbomen, voor siergewassen bestond toen nog niet de minste belangstelling. Pas later kwamen de half- en hoogstamvruchtbomen aan bod, waarvan de 'Schone van Boskoop' wereldbekend werd en nog steeds is, al is hij uit Boskoop verdwenen en in ons land beter bekend als de goudrenet.

Vruchtbomen werden met het oog op de omvang van de kronen wijd uiteen geplant op rijen. Begrijpelijk is dat men ertoe overging de grond daartussen te gebruiken voor aardbeienteelt: de vruchten daarvan rijpten voordat de boomkronen erboven hun zomerse dichtheid hadden bereikt. In dit geval ging het om de afzet van vruchten terwijl voordien volwassen bomen het aanbod bepaalden.

Halverwege de negentiende eeuw betekende de aarbeienafzet een welkome bijverdienste. In de zomer, als er weinig bomen konden worden afgeleverd, was een contant geld opleverend product zeldzaam. De eerste hier geteelde aardbeiensoort werd 'Boskoper' genoemd. Later werd 'Jecunda' belangrijk, een stevige middelvroeg tot late vrucht. Ook de vroege 'Laxton noble' en 'Laxton Sovereign' maakten deel uit van het sortiment. Gunstige ontwikkelingen leidden tot de oprichting van een coöperatieve

verkooporganisatie, genaamd de 'Aardbeziëncompagnie' en waarschijnlijk de eerste afzetorganisatie op tuinbouwgebied. Uit de weinige bewaard gebleven gegevens blijkt dat er vier aanvoer-groepen bestonden met het oog op de vier aanlegplaatsen voor aardbeien-schuiten. De eerste was Steiger of Dorp, de tweede Tocht (nu Biezentocht), de derde Steilen (nu Badhuisweg) en de vierde Rijnveld. De schipper, of hoofdman, nam op de schuit de vruchten in ontvangst

Teunis Hoofman, de laatste aardbeienkipper en koopman. In 1903 werd het vervoer van aardbeien naar Amsterdam, Rotterdam, Delft en Den Haag gestaakt. Daarmee kwam een eind aan een lucratieve bezigheid maar het betekende ook de opkomst van de sierteelt.

en hield op aanleverleerlijsten de administratie van in- en verkoop bij. Na aftrek van zijn kosten droeg hij de opbrengst over aan de penningmeester. Twee van die lijsten uit 1873 bevinden zich in een archief en tonen aan toentertijd door ongeveer driehonderd leden voor 36.000 gulden werd verkocht. Gezien de geldwaarde in die tijd moest dit een welkome aanvulling op des boomkwekers beurs zijn geweest.

De moeite waard

Een paar cijfers geven een indruk van de afzet. In 1846 werden naar Rotterdam 140.000 en naar Amsterdam 90.000 potjes aardbeien en ook frambozen verscheept. In zijn boek 'De historie van Boskoop' meldt C.L.J. Schaum dat de aarbeiencompagnie in 1851 welgeteld honderdvierenzestig leden telde die tussen 23 juni en 15 augustus 110.800 potjes naar Den Haag, 104.400 naar Rotterdam en 51.800 naar Amsterdam brachten met een totale waarde van 11.000 gulden. Zonder twijfel waren er ook verschepingen naar andere steden maar daarvan zijn geen gegevens bekend.

Aardbeienkwekerij van de Gebroeders Houtman omstreeks 1914 met links Johan en op de achtergrond Gerard Houtman.

geen windeieren gelegd

In 1853 werd voor 11.135 gulden aan aardbeien en voor 1.155 gulden aan frambozen verscheept. Een aantal van 267.100 potjes bracht 11.000 gulden op, omgerekend 4,12 gulden per honderd. Voor die tijd beslist de moeite waard! Geen wonder dat, als de hoofdman (schipper) op de terugweg met de kinkhoren zijn komst aankondigde, de Boskoopers samenstroomden bij de brug in afwachting van de afrekening. Bij aflevering op de schuit waren de zendingen genummerd; in diezelfde volgorde vond de verkoop in de stad plaats. De eerste aardbeien brachten het meeste op.

Vroeg leveren en dus vroeg opstaan was van belang. In de nacht werden de schuiten geladen en dan met een paard naar hun bestemming getrokken. In alle vroegte waren de vruchten geplukt en in zogenaamde plukpotten gedaan: van binnen geglazuurde aarden potten. Vrouwen en dochters van de telers rangschikten de vruchten in piramidevorm in de potjes die in zware houten bakken werden gezet: zes maal drie met de oortjes bijeen, zo stonden ze stevig. Voor grote steden bestemde potjes waren gemerkt. Die voor Amsterdam vertoonden een extra ring en een putje, soms ook de kruisjes uit het gemeente-

Een prachtige prent van een Boskoopse kweker-koopman die met gereedschap en een mand aan de arm tevreden huiswaarts keert. Aan zijn gezicht te zien heeft hij goede zaken gedaan.

Detail van een aardbeienpotje bestemd voor Den Haag, voorzien van het gemeentewapen: de ooievaar.

wapen. Die voor Den Haag droegen het ook nu nog bekende gemeentelijke ooievaartje, alleen het voor Rotterdam bestemde potje was gewoon glad. Bijzonderheden over andere bestemmingen ontbreken. Voor een gaaf exemplaar wordt nu zo'n 175 gulden betaald.

Compiesmandjes

Potjes en bakken bleken onpraktisch. Ze waren zwaar en moeilijk te hanteren. Dat leidde tot het gebruik van zogenaamde 'compiesmandjes' van geschilderde teen en met een hoog hengsel, 32 centimeter in doorsnee, 17 centimeter diep, later 12 centimeter. De vroegste aardbeien moesten het doen met mandjes van 24 centimeter in doorsnee en 29 centimeter diep.

Er bestaat één boek met verslagen van zendingen via Gouda naar Rotterdam van 1894 tot 1903, waaruit blijkt dat de afzet van aardbeien toen al terugliep. Inmiddels was immers ook de vruchtbomenteelt nagenoeg uit Boskoop verdwenen om plaats te maken voor de sierteelt. In juli 1894 werden nog 207 en 363 potjes door zevenenvijftig telers aangeleverd met een totale opbrengst van 95 gulden, vijfzestig en een halve cent. Op 6 juli 1903 brachten 55 mandjes van veertien telers nog 33 gulden en 15 cent op.

De laatste zending bracht op 20 juli 1903 met hoofdman Marijn Guldemond negentien gulden tien naar Boskoop. Deze Guldemond bewoonde destijds het huis aan het Reijerskoop waarin nu het Boomkwekerijmuseum en de VVV zijn gehuisvest. Het heet dan ook 'Marijnehuis'. De aardbeien-

Het klassieke model aardbeienpotje. Goed te zien is dat de buitenzijde niet van een glazuurlaag is voorzien.

compagnie is in 1904 opgeheven. Jarenlang heeft de aardbeicultuur Boskoop bekendheid gegeven. Ook nadat ze verdwenen was kreeg het toenmalige hotel Klaassen in de zomer gasten die speciaal kwamen om aardbeien te eten. Het was bij de telers lang traditie geweest, in de oogsttijd familie en vrienden op hun producten te trakteren. Twee bordjes met daaraan herinnerende rijmpjes, gemaakt in opdracht van Klaas van Wilgen in 1760, bestemd voor een aardbeienmaaltijd, zijn nog in het Boomkwekerijmuseum te vinden.

Handel en veranderingen

Vanzelfsprekend leverden Boskoopers jonge aardbeienplantjes - lopers - aan telers elders. Ze bleken namelijk beter te groeien en hogere opbrengsten te leveren dan lopers van andere afkomst. Een bekende leverancier was de firma Jan van Nes & Zonen, die in 1908 werd overgenomen door J. Hooftman, op zijn beurt opgevolgd door zoon P. Hooftman. Tot aan de Tweede Wereldoorlog bracht deze ieder jaar een half miljoen lopers aan de man. In 1862 is geprobeerd het sortiment uit te breiden met een nieuwe aardbei, 'uitmuntend in grootte, geur, fijnheid van smaak en van zaad en vruchtbaarheid' waarmee een prijs van vijf gulden te verdienen viel. In 1866 won Cornelis van

Genoemde vereniging was in 1861 opgericht en kreeg in 1869 een nieuwe naam: Pomologische vereeniging (pomologie = vruchtenkunde). Daar vruchten inmiddels in teelt en handel geen rol meer speelden volgde in 1925 de herdoop tot Vereniging voor Boskoopse Culturen, inmiddels Koninklijk geworden.

Aan het vruchtentijdperk herinnert het in het museum aanwezige standaardwerk 'De Nederlandsche Boomgaard', opgedragen aan Z.M. Koning Willem III. In het boek 'Honderd jaar Boomkwekerij' van Jan Tromp, zowel in het Boomkwekerijmuseum als in de openbare bibliotheek aanwezig, krijgen ook de aardbeien aandacht. Boeken over Boskoop bevinden zich in de bibliotheek aan de Babsloot in de Boskoopkast, in het Boomkwekerijmuseum onder rubriek 14 van de bibliotheek.

Overigens zijn de boeken in de openbare bibliotheek te leen, die in de museumbibliotheek niet.

In het Boomkwekerijmuseum wordt over de aardbeienteelt en alles wat daarmee samenhangt een tentoonstelling gehouden. Deze wordt op 27 maart geopend en duurt tot september. Gezien het beschikbare materiaal is deze tentoonstelling een bezoek zeker waard. 幸

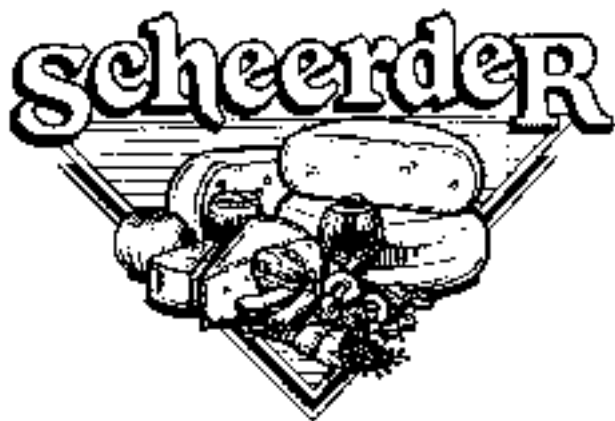
Damy Hage

der Water een rijksdaalder met zijn nieuwigheid 'Reus van Zuidwijk', waarvan de Vereeniging tot Regeling en Verbetering der Vruchtsoorten de hele voorraad opkocht, maar uiteindelijk bleef succes uit.

Een complete opstelling van materiaal in het Boomkwekerijmuseum. Een verzameling potjes, mandje, de kinhoren van een schipper en een kasboek waarin deze de administratie bijhield.

**KAAS, NOTEN, VLEESWAREN
EN BONBONS**

**KONINGINNEWEG 11E, BOSKOOP
TELEFOON 0172 - 21 54 33**

COLPA
OPTIEK

Burgemeester Colijnstraat 21 • 2771GE Boskoop
Telefoon (0172) 214 637 • Fax (0172-218 224
E-mail adres: enterij@euronet.nl

romijn

romijn maakt kleur aan uw huis

schildersbedrijf

INTERIEURVERZORGING

DECORETTE

DECORETTE BRUICHT SPILLEN IN UW HUIS

- exclusief schilderwerk
- dubbele beglazing
- duurzame wandbekleding
- woningstoffering
- gratis kleuradvies
- VLOERBEDEKING
- GORDIJNSTOFFEN
- BEHANG
- VERF
- ZONWERING

KONINGINNEWEG 11E
BOSKOOP
TELEFOON 0172 - 215433

ALLES OP EEN ADRES

UITGEVOERD DOOR VAKBEKWAME SCHILDERS EN STOFFEERDERS

Herinneringen aan de oudste

Het gebied Voorkade, Ridderbuurt en Nieuwstraat is het oudste en best geconserveerde deel van Boskoop. Ook hier zijn weliswaar huizen en winkels verdwenen en is er sprake van nieuwbouw in de opgevallende plekken, maar een groot deel van de bebouwing is nog redelijk authentiek.

De belangrijkste aantasting werd in de jaren dertig veroorzaakt door de bouw van de hefbrug. Daarvoor moest een flink stuk van de zuidelijke Voorkade en Nieuwstraat gesloopt worden. Langzaam werden ook steeds meer van de kleine winkeltjes gesloten waar vooral de Nieuwstraat rijk aan was. Grotere winkels in het centrum namen hun functie over. Er zijn in het verleden al wat beschrijvingen van het gebied aan het papier toevertrouwd. Onder andere Nic. van Wijk deed dat in zijn boeken, ooit verscheen een artikel in de Gouwe Koerier, we mochten gebruik maken van mondelinge overlevering en de heer G.C. van Kleef zette zich er recentelijk nogmaals aan voor een speciaal boekje dat de Buurtvereniging Voorkade, Nieuwstraat en Ridderbuurt heeft gemaakt om nieuwe buurtbewoners te verwelkomen en wat historisch besef bij te brengen. Een leuk initiatief. Het boekje is echter ook interessant voor Boskopers die belangstelling hebben voor de geschiedenis van het gebied en wordt ook als zodanig verkocht door de buurtvereniging. Van oudsher is sprake van lintbebouwing langs waterwegen en zo ontstonden ook de Voorkade en Achterkade (nu de Burgemeester Colijnstraat). We volgen nu de verschillende beschrijvingen die in grote lijnen redelijk met elkaar overeenstemmen en aanvullen.

Dat de bebouwing langs de Gouwe heel oud moet zijn, blijkt uit het nog steeds bestaande en bewoonde 'schoutenhuis' (met de oranjeboom in de gevel), dat volgens de gevelsteen dateert uit 1686. In dit huis woonde destijds de Schout van Boskoop. De functie van schout is later vervangen door die van burgemeester. Het huis had vroeger wel een andere voorgevel. Bij de deur was namelijk een trap, zoals men die aantreft bij de grachtenhuizen in de grote steden. Als gevolg van verbreding van de Gouwe en ophoging van de Gouwekade was een verbouwing nodig waarbij de trap is

Op deze foto uit het begin van deze eeuw is de Voorkade te zien met een zeilboot in de Gouwe. Langs de Voorkade stonden toen nog kastanjabomen die later allemaal zijn verdwenen.

verdwenen. De ouderdom van de Voorkade blijkt ook uit de vondst van een steen met daarop de naam en het wapen van Prins Maurits met de vermelding van een jaartal: 1606. De steen werd gevonden bij het leggen van een fundament aan de Voorkade (zie Paktijd nr. 5).

Achter de dijk

Die Gouweverbreding en het verhogen van de kade was nodig omdat de schepen steeds groter werden en meer diepgang kregen. In de loop van enkele jaren is de Gouwe als rivier steeds meer gekanaliseerd waarbij de kade een paar keer werd verhoogd, zo ook het waterpeil. Het resultaat was natuurlijk dat de bebouwing steeds meer achter de dijk kwam te liggen. Dit verklaart ook de merkwaardige en zeker niet ongevaarlijke verdiepingen voor een aantal woningen langs de Voorkade.

Bij de Gouweverbredingen werden ook steeds bochten uit het traject gehaald om

het scheepvaartverkeer de ruimte te geven. Er zijn zelfs ooit plannen geweest om een groot deel van de Voorkade te slopen om het nauwe deel tussen brug en Otweg flink te verbreden. Gelukkig is het nooit zover gekomen maar wel verdween er een groot stuk bebouwing rond de oude draaibrug voor de komst van de hefbrug (1936). Hierbij werd ook de oude Remonstrantse schuilkerk afgebroken. Deze kerk stond op de plek waar nu aan de - vernieuwde - Galerij een pleintje is te vinden. In de oude situatie, voor de komst van de hefbrug, had de kade nogal wat bochten. Aan de waterkant bevonden zich op verschillende plaatsen hoge houten rollen om te voorkomen dat het touw, waarmee de trekschuiten getrokken werden, over de weg sleepte. Deze schepen werden overigens lang niet altijd door paarden getrokken. De hoog opgeladen turfschepen werden maar al te vaak voortbewogen door de schippersvrouw of de kinderen, terwijl

In oude kranten en allerlei andere boekjes die bewaard zijn gebleven getuigen advertenties als deze van een rijk ondernemersklimaat in het gebied Nieuwstraat, Voorkade en Ridderbuurt.

Hiermede heb ik de eer UEd. te berichten dat **heden een zaak** door mij **zal worden geopend**

in Tabak, Sigaren, Sigaretten

en verdere Rookbenodigheden en tevens **verpakte KOFFIE en THEE.**

Hopende door prima kwaliteit en nette bediening het vertrouwen waardig te worden, mij in UEd. gunst aanbevelend,

Hoogachtend, 2900

P. J. JONKERS, Nieuwstraat 107.

buurt van Boskoop

de schipper zelf aan het roer stond.

Voor een groot aantal huizen aan de Gouwe stonden destijds flinke kastanjbomen die op zomerse dagen de middagzon uit de woningen hielden. De laatste van deze bomen stond in de Ridderbuurt voor de smederij van P. Spa. Deze boom is kort na de Tweede Wereldoorlog gekapt.

Naamgeving

Hoe de Voorkade aan z'n naam is gekomen, valt eenvoudig te verklaren. De kade lag aan de andere kant van de Gouwe, tegenover de Achterkade, nu de Burgemeester Colijnstraat. Dit maakt meteen duidelijk dat de functie van de Voorkade vroeger belangrijker was dan die van de Achterkade. De Ridderbuurt zou, zo luidt althans een veelgehoorde verklaring, vernoemd zijn naar de familie De Ridder die een belangrijke rol voor Boskoop heeft gespeeld. Bekend is dat de familie De Ridder met verlof uit Indië kwam en als tijdelijk verblijf een villa aan het tweede Laag Boskoop liet bouwen. Na hun vertrek heeft deze villa lange tijd leeg gestaan en werd vervolgens betrokken door A. Frank, destijds hoofd van de openbare ULO. De woning werd toen omgedoopt tot 'Huize Winnetou'. Een andere, zeer geloofwaardige, bron voor de naam Ridderbuurt geeft Schaum (zie kader op blz. 11).

Behalve de Voorkade en de Ridderbuurt was er nog de achtergelegen Heerenstraat. Deze naam werd in 1890 nog in een verhuisbericht genoemd. Na de sloop van een flink stuk bebouwing voor de komst van hefbrug en oprit, werd de straat omgedoopt tot Nieuwstraat. Het was immers een 'nieuwe' straat die niet langer, zoals voorheen, aansloot op de Dorpsstraat OZ, die toen ook Gouwestraat ging heten. De Nieuwstraat kreeg in de nieuwe situatie aansluiting op het Reijerskoop via de Galerij (van 'gaanderij': om langs te gaan). Langs deze nieuwe oprit naar het Reijerskoop werden wat winkelpanden gebouwd met op het adres Voorkade 1 de delicatessenzaak van P.C. Goemans en op nummer 2 brood- en banketbakkerij J. Koetsier. De winkels werden in de jaren zeventig gesloopt en op deze plek staat nu het appartementencomplex Buckiscope.

De Dwarsnieuwstraat is een straatje dwars tussen Voorkade en Nieuwstraat, de Biezentocht is het overblijfsel van het laatste stukje Biezen, nu doorsneden door de provinciale weg.

Ophaalbrug

De oudste bebouwing van de Nieuwstraat dateert uit eind vorige eeuw. Er was hier

een kwekerij van ene Knepper. Dit verklaart waarom het destijds nog onbebouwd deel naar de Biezen toe bekend was als het 'Manus Knepperland'. Hier had Hermanus Knepper een kwekerij, evenals Jacob de Jager en J.A. Driesprong.

Vooraan in de Nieuwstraat, daar waar nu ongeveer jongeren centrum De Tunnel staat, was een ophaalbrug. Veel straten in Boskoop hebben of hadden aan weerszijden sloten, ook het Reijerskoop en de Zijde. De woningen waren via bruggetjes te bereiken. Uitzonderingen hierop vormden de straatjes in de oude dorpskern zoals de Nieuwstraat en, aan de andere kant van de Gouwe, de Bootstraat en de Kerkstraat. De ophaalbrug in de Nieuwstraat werd later vervangen door een vaste brug.

Ter hoogte van de Dwarsnieuwstraat moet ook een brug zijn geweest, getuige de

restanten van fundering die bij de aanleg van riolering naar boven zijn gekomen. De Dwarsnieuwstraat zelf ontstond later. Op deze plek stond in 1883 nog een woonhuis waar de vader van G.C. van Kleef is geboren. De Dwarsnieuwstraat als doorsteek van Voorkade naar Nieuwstraat moet omstreeks de eeuwwisseling gemaakt zijn.

Aan het begin van de Nieuwstraat stond, gerekend vanaf de oude Dorpsstraat OZ, juist over het ophaalbruggetje aan de linkerkant de eerste 'School met de Bijbel' met het woonhuis van het schoolhoofd. Meester Veerman heeft hier onder andere gewoond. In later jaren werd aan de overkant van de straat langs de sloot een nieuw schoolgebouw neergezet. De oude school werd het garagebedrijf van de firma Kok. Alleen de Schoolstraat, het nauwe

De Nieuwstraat - destijds de Heerenstraat - gezien in zuidelijke richting in het begin van deze eeuw. Op de achtergrond is het ophaalbruggetje te zien en de bebouwing langs het Reijerskoop, waar nu de Gouwestraat is.

straatje dat uitkomt op het Reijerskoop tussen (voorheen) rijsschool Ravenhorst en (alweer voorheen) juwelier Does herinnert hier nog aan.

Veel kerken

Even voorbij de Dwarsnieuwstraat in noordelijke richting was de christelijke bewaarschool, zoals de kleuterschool toen heette. Het werd in 1901 gebouwd, de eerste steen werd op 19 juli van dat jaar gelegd door C.J. van der Broek, voorzitter van het schoolbestuur. Deze had daar een kwekerij op de plek waar nu de provinciale weg ligt. De school werd geopend op 28 november 1901 en de bouw kostte welgeteld 5.285 gulden en 15 centen. In later jaren werd de school kerkgebouw van de Christelijk Gereformeerde kerk. Oorspronkelijk had het gebouw een gevelsteen met de tekst C. Bewaarschool, maar deze is weggehaald en verdwenen. De Nieuwstraat was in die jaren rijk gezegend met kerken. Voorin was bijvoorbeeld een kerkje van de Vergadering der Gelovigen. Dit stenen gebouwtje moet ooit nog een houten voorvader hebben gehad en een tweede houten kerkje stond schuin tegenover de Dwarsnieuwstraat. Op deze plek zijn nu de woningen Nieuwstraat 65 en 69 te vinden. De heer Cozijn heeft hier lange tijd een winkel met fietsenreparatiewerkplaats gehad.

Het kerkje in de Dwarsnieuwstraat - nu een atelier - was van de confessionele richting van de Hervormde kerk. Veel Boskopers kennen dit nog als de werkplaats waar L. Kramer kerkorgels bouwde, maar het schijnt ook nog eens een tijdje kaaspakhuis geweest te zijn. De deuren in de stijlvolle stenen hoofdingang moeten afkomstig zijn van een oud klooster. Het zijn dan ook fraaie staaltjes van schrijnwerk. Verder vinden we in de Nieuwstraat het kerkgebouw van de Christelijke Gereformeerde kerk, dat dateert van rond de eeuwwisseling. Een ander (houten) kerkgebouw heeft gestaan aan de Biezentocht, waar nu woningen staan, tegenover het clubgebouw van Excelsior. Achter het hoekhuis - vanaf de Gouwe rechts - stond een brandweershuisje met daarin een oude handspuit. Bij calamiteiten werd deze bediend door vrijwilligers, meestal omwonenden. Aan het eind van de Nieuwstraat stond een groot houten, geel geschilderd hek. Dit diende om te voorkomen dat argeloze wandelaars aan het eind van de Nieuwstraat de daarachter gelegen sloot in zouden lopen. We moeten bedenken dat de straatverlichting destijds ook niet was wat het nu is. Een tweede hek stond aan de Biezentocht, ongeveer een meter van het hoekhuis af. De bedoeling hiervan was dat er in de praktijk in ieder geval een mogelijkheid was om de Biezen te bereiken. De overschepping stond namelijk

vaak vol met kisten, manden en balen die een paar keer per dag op de boten werden geladen. Een tweede gebruiksmogelijkheid van het hek was dat de boeren donderdag 's nachts en vrijdag 's middags er hun koeien aan vastbonden die met de 'koeienboot' naar de markt in Leiden moesten.

Winkels

Wie zo'n zestig jaar geleden vanaf de Dorpsstraat OZ de Nieuwstraat inliep, kwam in een winkelstraat waar letterlijk alles te koop was. Vooraan op de hoek had je de reparatiewerkplaats en winkel ('Fongers rijwielen, agent voor Boskoop') van J. Kok op de nummers 1 en 3. Uit dit bedrijf zou later garage Kok ontstaan, met eerst nog een vestiging aan de Galerij, daarna aan het Plankier. Op nummer 5 was de manufactuurwinkel van Hortensius die zijn klanten in de polder per fiets, later met de auto bezocht. Hij vestigde zich later op de Voorkade in de winkels van de gezusters Van der Hoorn naast Keijzer. Op Nieuwstraat 7 was slagerij W. van der Zwaard te vinden, die na de afbraak van dit deel van het dorp naar de Burgemeester Colijnstraat verhuisde. Zijn slagerij zou later door Reas worden overgenomen. Net over het eerder genoemde ophaalbruggetje heen lag het schoolplein van de 'School met de Bijbel'. Daarna een paar woningen met de bloemenwinkel van Nederhof, de radiowinkel van

Detail van een luchtfoto die een deel van het centrum toont voor de komst van de hefbrug, die het centrum van Boskoop drastisch heeft gewijzigd. Op de voorgrond is de oude Nieuwstraat te zien met het toen al tot garage omgebouwde schoolgebouwtje. De foto geeft ook een goed beeld van de structuur die het centrum van Boskoop voortijds had.

W. Kranenburg, later kwam hier 'Maison Koet', de dameszaak van mevrouw Koet die haar nering nog jaren in de Bootstraat heeft voortgezet. Vervolgens een groot huis, Nieuwstraat 17, waar het gerenommeerde pension van mejuffrouw Vis was gevestigd. Zij dreef het pension met haar dochters Rie en Pie. In dit huis hebben bekende Boskopers zoals de kweker Lapidoth en gemeenteontvanger Lankhuijsen gewoond. Meestal verbleven er onderwijzers, ambtenaren of studenten van de Tuinbouwschool. Timmerman Van Loon woonde op Nieuwstraat 19. Hier kon men 's winters ook de schaatsen laten slijpen. Vlak voor het kerkje, dat nu aan het begin van de Nieuwstraat staat, was het kantoor (nummer 23) en de opgang naar de kwekerij van de heer Van Kleef te vinden. Dat was de grootvader van G.C. van Kleef. Nummer 27 was het kerkje, toentertijd van hout en daarnaast, waar nu een open stukje is, de winkel en kleermakerij van Boekraad op nummer 29. Later vestigde F. Verbakel hier een fietsenzaak. Op nummer 37 was de boord- en banketbakkerij van Overvliet. Verderop waren ook een paar winkels en woningen, maar over gebruik en bewoning bestaat geen zekerheid. Wel over de viswinkel van Ravensberg op nummer 41. Een nakomeling van hem was de bekende, forsgebouwde 'zeekapitein' Ravensberg die woonde op nummer 33. Hij overleed in 1996. Dan was er nog een manufactuurwinkel van Piet van der Berg en vervolgens nog een textielwinkel van iemand met dezelfde naam, 'Het wonder van Boskoop', maar deze heeft niet lang standgehouden.

Muzikanten

In één van de volgende huizen woonde de weduwe Ramp. Een paar huizen verder was de melkhandel van Willem van Vliet op nummer 59 en op 61 de al genoemde fietsenzaak van Henk Cozijn (voorheen 'De Rijwiellkoning'). Deze werd hier gevestigd nadat het houten gebouwtje, oorspronkelijk een kerk, op de plaats van de tuin van Nieuwstraat 69, waar eerst Besselink en later Cozijn hun bedrijf hadden, verlaten werd voor een betere huisvesting. Naast Cozijn was op nummer 65 de sigarenzaak van Hoogendoorn.

Een bekende foto van de Nieuwstraat doordat deze destijds als ansichtkaart is uitgegeven. Links, met houten gevel, de oude drukkerij van Taat en Van der Neut.

Wat verderop de schoenwinkel van W. Schalkwijk op nummer 103. Hij repareerde ook schoenen en op zomerse dagen was door het open raam tot laat in de avond het snorren van zijn naaimachine te horen. Schalkwijk was ook een trouw lid van de harmonie St. Ceacilia en in zijn vrije momenten oefende hij op z'n instrument. De laatste winkel aan de oneven kant was de sigarenwinkel van P.J. Jonkers op nummer 107, ook een amateurmuzikant. In deze winkel hebben later nog Pau Stolk en De Jong gezeten. Verderop stond dan het eerder genoemde gele hek bij de Biezentocht. Dit is een overblijfsel van de Biezen, hiervan gescheiden door de aanleg van de provinciale weg. Teruglopend naar het centrum was het tweede huis aan de rechterkant de brood- en banketwinkel van Bobeldijk op nummer 138. Een waar lustoord voor de jeugd. Bobeldijk bracht met paard en wagen ook brood rond voor de Centrale Bakkerij die iets verderop was gevestigd. De hoge schoorsteen hiervan bleef nog tot in de beginjaren '70 staan. Vooral in de jaren tussen beide wereldoorlogen was de Centrale Bakkerij een bloeiende

onderneming. Na de Tweede Wereldoorlog liep het terug, een andere bakker heeft nog geprobeerd om het bedrijf voort te zetten maar uiteindelijk werd het afgebroken. De bakkerij was gevestigd op nummer 126, nummer 128 was het kantoor. Op deze plek is nu een parkeerterrein.

Ons genoeg

Een stukje verderop, nog steeds rechts, was de sigarenwinkel van A. Driesprong op nummer 78. Deze winkel is later voortgezet door mevrouw J.S. Grootendorst-van Tol. Daarnaast, op nummer 76, was in een houten gebouwtje waarin caféhouder Binken van 'Ons Genoegen' (hoek Biezentocht) bier bottelde. Daarachter was een stal waar menige koe van slager Kreling gelaten het moment van zijn slachting afwachtte. Een stukje verderop was dan de fotozaak van Kerkhoven, op nummer 72. Kerkhoven bracht later zijn winkel over naar de Burgemeester Colijnstraat (nu een kapsalon). De oude fotozaak in de Nieuwstraat werd daarna de meubelzaak van W. van den Bosch en nog weer later de verfwinkel van Wijsman. Deze is nog maar enkele jaren geleden gesloten. Op het parkeerterreintje ernaast stond destijds een houten gebouwtje waarin Kerkhoven een atelier had.

Aangekomen op de hoek met de Dwarsnieuwstraat was daar de kleermakerij en sigarenwinkel van J. van Klaveren. In een zijkamertje aan de rechterkant oefende tandarts Biknese een praktijk uit. De gang diende als wachtruimte. Men neemt aan dat Biknese de eerste tandarts in Boskoop geweest moet zijn. Later was in dit pand textielhandel 'De Kleine Winst' van Eegdeman (later op de Zijde) gevestigd. Daarna weer een 'siroopwafelbakkerij' van

De auteur C.L.J. Schaum geeft in 'De historie van Boskoop' (1908) een geloofwaardig klinkende verklaring voor het ontstaan van de naam Ridderbuurt. Ridder St. George was de patroon van de schuttersgilden die in veel dorpen te vinden waren, hoogstwaarschijnlijk dus ook in Boskoop. Schaum meent in zijn boek dat ter plaatse een herberg heeft gestaan met een uithangbord waarop een afbeelding van ridder George. Uitspanningen droegen vroeger veel de naam George en hadden ook mooie opschriften zoals 'In de Ridder St. Joris. Hier verkoopt men brandemoris (brandewijn). of: 'In St. Joris vol van waarden, tapt men bier en stalling van de paarden'. Schaum houdt het er op dat het deze ridder was die zijn naam heeft gegeven aan de Ridderbuurt, maar een bewijs daarvoor is er niet.

Kok. Op deze plek is nu een parkeerterrein in de Dwarsnieuwstraat. Een stukje de Dwarsnieuwstraat inlopend vond je vervolgens de muziekhandel van de broers Kooij op nummer 5. Zij verkochten orgels, piano's, kleine muziekinstrumenten en bladmuziek. Een van de broers was blind en stemde altijd de piano's. De andere broer zag men vaak door het dorp gaan met een lange wagen waarmee een orgel of piano werd afgeleverd.

Slagerij Kreling

Verderop in de Nieuwstraat, lopend in de richting van het centrum, was daar het loodgietersbedrijf van Adriaan Blom op nummer 46. Voorheen was dit pand eigendom van De Ruijters en Knoop. Dan volgde slagerij Kreling, destijds een goed aangeschreven slager. Hij leverde zelfs aan hotel Klaassen, wat als een eer werd beschouwd. Bij buurtfeesten liet de oude

Kreling zich nooit onbetuigd. Na het overlijden van Jan Kreling nam A. Verlaan de zaak over, die op zijn beurt werd opgevolgd door zijn zoon Piet. De eerder genoemde hoedenzaak 'Maison de Paris' was op nummer 38. Op de plek van de werkplaats van Blom (nummer 36) was destijds een loods van mandenmaker Kompeer, waar hij z'n manden en wilgentenen opsloeg. De mandenmakerij van Kompeer was gevestigd aan de Dorpsstraat. Op nummer 34 was de manufactuurwinkel van L. de Rooij gevestigd. Later werd dit de groentenwinkel van Zirkzee. Ernaast was de hoedenwinkel van de dames Bakker, later een galanteriewinkel van Ykema. Nic. van Wijk beschrijft echter dat de winkel van de weduwe Bakker later van Ykema was die potten, pannen en porselein verkocht. Hij noemt ook nog een slager Piet van der Zwaard, terwijl in de beschrijving van Van Kleef gesproken wordt over W. van der

Zwaard. De man heette P.J. van der Zwaard en werd aangesproken als Piet. Verderop was dan de kapperszaak van Graatsma. Hij knipte en schoor alleen heren, maar zijn dochters zetten later ook een salon voor dames op. Daarna zat kapper De Jong er jaren in, nu is er een zandbak.

Nog weer verder was op nummer 16 de mandenmakerij van Van Gelderen met eraan een loods voor het opslaan van manden en wilgentenen. Het vlechten van de manden was voor kinderen een boeiend schouwspel. A. Blonk had eraan op nummer 14 een kruidenierswinkel. Aanvankelijk gewoon in een woonhuis maar later verbouwd tot een echte winkel. Zijn dochters hebben de winkel voortgezet tot in de jaren zeventig. Hier was ook klokkenmaker Van Es te vinden. Hij maakte stoeltjesklokken. Later was in dit pand drukkerij/uitgeverij De Woelrat gevestigd. Waar de nu de Galerij begint was de drukkerij van Taat en van der Neut in een houten gebouw. Het is gesloopt voor de komst van de hefbrug, de drukkerij kreeg aan de Galerij een nieuw pand. Daarnaast was de winkel van Th. Overes die voornamelijk in vleswaren en zuivelproducten handelde. Dit was de vader van Simon Overes die jaren bij drukkerij Taat werkzaam was. Van de oorspronkelijke nieuwbouw aan de Galerij staan mooie foto's op de kalender Boskoop Bovenaf.

Ambtswoning

In het laatste en geheel verdwenen stukje Nieuwstraat was de al eerder genoemde 'School met den Bijbel', later verbouwd tot garage en werkplaats van Kok. In de tijd dat Kok en Hardijzer nog zelfstandig een buslijn op Leiden exploiteerden stonden hier ook bussen. In het huis eraan woonde Jelle Kok. Voordien was dit de ambtswoning van het hoofd van de school. In die tijd werd de 'bovenmeester' tot de notabelen gerekend: een gerespecteerd en geleerd persoon. Het ophaalbruggetje, over de sloot parallel aan het Reijerskoop, overstekend komen we op de hoek van de Dorpsstraat-oost. Hier was het woonhuis van de familie Fledderus met daarachter een grote tuin, lopend tot aan de dwarssloot.

Voorkade, de Ridderbuurt en de Biezentocht zullen in een volgende Paktijd worden besproken. ♣

(Bronnen: Van Wijk, Van Kleef, Vrij zinnig leven in Boskoop door Ingrid Smit-Nijhof, Schaum, een routebeschrijving van Van Kleef voor de buurtvereniging VNR, het boekje Christelijke Bewaarschool 1901-1976, Gids voor Boskoop, uitgebracht door de VVV en nadere toelichting van enkele oud-bewoners. Tekst: Cees Bakker.)

De postkoets in Boskoop

"De postkoets die om vijf uur bij ons langs het Goudse Rijkpad passeerde, kwam via de dorpen langs de Rijn van Leiden. Het was een grote wagen met ijzerbeslag, getrokken door twee zware paarden. De postiljon begon bij Streng al op zijn hoorn te blazen voor de tol bij Bulk.

Daar aangekomen stopte de postkoets en kreeg elk paard van de tolvrouw een emmer water te drinken. 's Winters bij koud weer kreeg de postiljon dikwijls een kom warme koffie van vrouw Bulk; de man had immers op die open bok veel kou geleden. Dan vervolgde de koets zijn weg en door de ritmische stap van de zware paarden kon je de grond voelen golven. Op het pleintje vóór het gemeentehuis bij de brug stopte de koets om de post te lossen en te laden, wat altijd veel belangstelling van de jeugd had. Dan blies de postiljon op zijn hoorn en vervolgde de koets zijn weg langs de Zijde over Hazerswoude enz. terug naar Leiden.

Het deel van de Biezen achter de Rozenlaan heette, 'achter de Biezen'. Vandaar het kinderliedje: 'Achter in de Biezen daar ligt een hondje dood'. Ongeveer tegenover de plaats waar nu de Tuinstraat is lag de 'notaristuin', eigendom van notaris Maarschalk. Die had daar een groenten- en vruchtentuin voor zichzelf met een houten paviljoen er op. Eén der zoons van de notaris, David, had een waterfiets gemaakt waarmee hij in de sloot experimenteerde. Tot groot vermaak van ons want dat ding sloeg nogal eens om.

In de hoek van Biezen en Rozenlaan, op de plaats van het perceel van de heer Bodegraven, lag een bosje van eikebomen en struikgewas, dat reikte tot ongeveer waar nu de Valkenburgerlaan is. In het midden van het bosje lag de grond hoger en men wist te vertellen dat hier vroeger een militaire versterking, een schans geweest was, die door het geven van tekens verbinding kon hebben met de schans in Bodegraven.

De Valkenburgerlaan bestond niet, de Tuinstraat evenmin en op de plaats van de Rozenlaan lag het Biezenwegje. Dit was met het Reijerskoop, waar een sloot naast lag, verbonden door een gewone smalle draai met één leuning. Het was een smal wegje zonder huizen, ten westen ervan met een strook mooi struikgewas omzoomd en daarachter een sloot.

Een heerlijk wegje voor de jongelui, dat kun je begrijpen. Och, ze hadden toen in Boskoop niet veel vertier en er waren nog geen fietsen; de jongens en meisjes konden zich dus niet zo gemakkelijk verplaatsen om elders wat te beleven. De bewoners van de Rozenlaan moesten eens weten welke tedere romantiek zich afgespeeld heeft op de plaats waar nu hun voortuintjes liggen!" (AV)

(A. Vuyk sr. tekende tientallen jaren geleden dit verhaal op uit de mond van mevrouw E.K. Over haar identiteit is helaas niet meer bekend).

AFHAALCENTRUM VOOR BOOMKWEKERIJPRODUCTEN

GREENLINK VOOR HOVENIER EN TUINCENTRUM

- Ruime parkeergelegenheid
- 20.000 m² verkoopplein met grote verkoopruimte
- Uitstekende locatie
- Alle gewassen alibiësch gevestigd
- Zien wat u koopt en direct meememen
- Afhandeling binnen enkele minuten
- Nieuw bestel en transportservice

Bel de Info lijn:
0172 214110

GREENLINK
Duffelenlaan 2,
1103 Bontepoort, Haren
P.O. Box 886, 9770 AG Bontepoort
Tel.: 01 - 03172 - 21 41 10
Fax: 01 - 03172 - 21 08 00

Sponsors en steunleden

Paktijd 8 komt tot stand door sponsoring van de Boskoopse Apotheek, drukkerij Het Groene Hart en bijdragen van

de volgende steunleden:

ABN•AMRO – PR Bureau All-Round Communications – Auto- en Motorrijkschool J. van Asselt – J.E. Baas Plantenservice BV - fa Rien Bakhuijzen – R.A.M. Barends – Meervalpecialisten Van Bommel VOF – Binken Reclameburo – Sjb – Bon Voyage Producties – Bosman Boskoop BV – Boskoop Promotion – Both & Both Accountants – fa Jac. Brand – Tuinge-reedschapcentrum Van Breda – De Brocanteur – J.P. v.d. Broek's Installatiebedrijf BV – fa A. Bulk – BWT Assurantiën – Kringloopwinkel De Cirkel – Juwelier Colpa – Cresco BV – Juwelier Does – Van den Dool Cultures – Catering Dufais – Duplicase Cassettes en CD's – Van Eck Boskoop BV – Edo Bonsai & Design – fa C. Esveld – Expert Hagoort – Faay Fashion – Factotum – Fase H.O. BV – Jan Fase & Zn – Felix & Dijkhuis BV – Herman Geers – Architectenbureau Gelderblom – Greenlink – Green Trade – Gebr. Griffioen, Boom- en

Vastplantenkwekerij – De Groene Golf – Primera Groenendijk – C.S.P. Groenkwekerij - Grovo BV - Hair Maxx - Hamacher Logistiek – P.M. van Heiningen – Joh. den Hertog – Architectenbureau Den Hollander – Hoogduijn Tweewielers – G.J. Houtman BV - Administratiekantoor H.T.V. – de Huizenbeurs – Administratiekantoor A.M. van Jaarsveld CV – Janssen's IJssalon – fa Alb. de Jong & Zn – Gebr. De Jong Handelskwekerijen – Van Kampen Administraties en Kantoor-services – Petit Restaurant 't Keldertje – Koetsier Schoenmode – Gebr Koetsier BV – Bloemisterij Bram de Kooter – fa L. de Kooter-Export – G. Kooij en Zn BV - H.S.A.M. Korver – Kapsalon Hans Korver – Kromhout Boskoop BV - Ron Kuyf – J. de Lange Melkhandel – Konstruktiebedrijf Van Leest BV – Lion d'Art – Eurohome – L. van Leeuwen Aannemingsbedrijf BV – Aannemingsbedrijf J. Loef BV – Middelkoop en Partners, Accountants – Moret Ernst & Young – Gerrit Mulder – fa G. Nederhof en Zn – Jan Nieuwesteeg BV - Nomen Tweewielers – Tuincentrum Van Ofwegen – Rietdekkersbedrijf M.J. van Ooi – Oprachtfoto – Pierre den Ouden Plants – Jac. P. Oudijk – De Pater Makelaardij – Plantex Expeditie BV – R.A.C.S. Boskoop –

Radder-Van der Stam VOF – W.J. Ravestein & Zonen BV - Reisbureau Tourpoint – Adviesbureau Riede – Röling Antiek – Gebr. G & T Rijkaart – fa A.N.M. Rijnbeek – Jan Spek Rozen BV – Van Straalen Boulevard Collection – Wim Streng BV – J. Sijtzema-Visser – Fotostudio Tacul – Hoveniersbedrijf Aart Timmers Jr – A.M. van Tol – John den Uijl Loon- en Handelsbedrijf – Aannemingsbedrijf Van Veen BV – Hans van Veen BV – J.M. van Veen Handelskwekerij BV – Boskoopse Veiling – W.S. Venema BV - Leo Verbeij Potcultuur – Schildersbedrijf Verboom – Aad Verbij – A.M.M. Vergeer – Tegeltzettersbedrijf Verlaan – Willem Verweij – André van Vliet Schildersbedrijf – Gebr Van Vliet Boomkwekerij BV – Fa Jan v.d. Weide Boomkwekerij – Clemens van der Werf – G.D. van der Werf VOF Water- en Oeverplanten – fa L. Windhorst – Slagerij Van Wijk – alsmede de steunleden die anoniem wensen te blijven

Inlichtingen over een steunlidmaatschap kunt u inwinnen bij penningmeester D.D. de Gunst, Goudse Rijweg 74, telefoon 21 59 94.

ARCHITEKTENBUREAU GELDERBLOM B.V.

ZIJDE 129 2371 EV BONTPOORT TELEFOON (0172) 212740/214324 TELEFAX (0172) 214178

uw creatieve deskundige

Bezoek aan het Rijksarchief in Den Haag

Op een koude ochtend vertrokken ondergetekenden met de Interliner naar Den Haag voor een dagje Rijksarchief. We hadden ons namelijk afgevraagd wat het Algemeen Rijksarchief (afgekort ARA) zoals te bieden heeft voor geïnteresseerden in de Boskoopse geschiedenis. In de eerste plaats is daar natuurlijk het materiaal voor genealogisch onderzoek, zoals de doop-, trouw- en begraafregisters (afgekort DTB's) voor Zuid-Holland voor 1811 en de gegevens uit de Burgerlijke Stand vanaf 1811 (zie Paktijd nr. 3, artikel van Hans van der Drift), maar er is nog veel meer. In totaal bevat het ARA zo'n 80 kilometer (!) archief, maar ook 300.000 kaarten en 900.000 foto's. Genoeg materiaal voor ons om minstens een dag mee zoet te brengen. Maar hoe weet je nu wat er precies aanwezig is en natuurlijk: wat heeft betrekking op Boskoop? Gelukkig heeft het Rijksarchief ook een hele kast met indexen voor u klaarstaan waar een heleboel in op te zoeken is. Beginnen we bijvoorbeeld bij de algemene index en kijken we onder Boskoop, dan komen we allerlei verwijzingen tegen, die materiaal op kunnen leveren. Zoals de verwijzing naar de Weeskamer onder nummer 3.04.06.015. Zoeken we dan verder in de gespecificeerde index, dan vinden we drie inventaris-nummers; twee daarvan hebben betrekking op de stichtingsakten van de Weeskamer, de zogenaamde 'Keuren' van 1611 en 1616, en één op het 'Weesboek'. In dit weesboek werden alle besluiten van de Weeskamer betreffende de nalatenschappen van minderjarige kinderen genoteerd, zoals in 1807 toen Pieter van Leeuwen, weduwnaar van Geertje de Groot, zonder testament kwam te overlijden. Er bleven drie minderjarige kinderen achter: Grietje van 14 jaar, Wijnand van 12 jaar en Pieter van 7 jaar. De Weesmeesters stelden als voogden Jan van Leeuwen en Gijsbert van Liesveld aan. Helaas werd er in dit geval niet bij vermeld waarom nu juist deze twee mannen tot voogd werden benoemd. Waren zij familie van de overledene? Dat is wel waarschijnlijk, maar nader genealogisch onderzoek zou hier zekerheid over kunnen geven. Onder nummer 3.01.03 vinden we 'Inventaris van de Archieven van de Staten van Holland voor 1572' met daarin de volgende belastinggegevens voor Boskoop en omgeving: (nr. 167) Kohieren van de tiende penning van 1543 voor Boskoop; (nr. 177) idem voor Laag-Boskoop, Reierskop, Zuidwijk en Randenburg; (nr. 920) Kohieren van de tiende penning van 1556 voor Boskoop en Reierskop; (nr. 1235) Kohieren van de tiende penning van 1561 voor Boskoop en Reierskop.

We hebben die dag geen verder onderzoek naar deze belastingkohieren gedaan, maar een grondig onderzoek kan een aardig overzicht geven van wie nu welk stuk grond of woning in bezit had. Een stuk later in de tijd, maar voor het grondbezit een belangrijke bron, is inventarisnummer 3.04.07.07, waarin de registratie van eigendomsovergang 1812-1832 is genoteerd. Het zijn drie delen waarin onder andere vermeld wordt wie de verkoper is, zijn beroep en grootte van het betreffende perceel. Wie geïnteresseerd is in de geschiedenis van een huis of een stuk land kan het beste beginnen met het lezen van het boekje van Kees van der Wiel of een cursus 'huizenonderzoek' volgen die geregeld georganiseerd worden door Project Regionale Geschiedbeoefening (1).

Vechtersbazen

Helaas was niet altijd alles pais en vree in Boskoop en moest het gerecht er wel eens aan te pas komen, zoals in archiefnummer ARA 3.03.01.01.5213.15, waarin de 'Criminele Papieren Hof van Holland 1428-1811' beschreven staat hoe in 1608 een vechtpartij in de herberg van Jan Jansz, bode te Boskoop, uit de hand liep en de schout er aan te pas moest komen om de vechtersbazen uit elkaar te halen. Een ander archiefstuk betreffende de 'Strafinstellingen te Gouda, 1821-1886' (3.05.03) konden we helaas niet inzien daar het in een te slechte staat is, maar er zullen ook toen vast wel eens Boskopers in het Goudse gevang hebben gezeten. Denk maar aan Pieter (van) Brakel die in de jaren '80 van de achttiende eeuw voor de nodige opschudding heeft gezorgd in ons kwekersdorp. Maar ook notarissen hadden toen, net als nu, hun handen vol aan het ordelijk en wettelijk correct beschrijven van Boskoopse zaken, zoals huwelijksvoorwaarden, testamenten e.d. In het ARA zijn de akten van de Boskoopse notarissen te vinden vanaf 1695 als ene Anthonie Gael zich vestigt in het dorp. Hij houdt er in 1708 mee op, maar pas in 1722 komt er een volgende notaris, Johannes de Lange. Dat wil niet noodzakelijkerwijs zeggen dat er tussentijd geen notaris is geweest, maar wellicht zijn diens papieren in een ander archief terechtgekomen of verloren gegaan. In hetzelfde jaar 1722 begint ook Claas Veendaal aan zijn praktijk en sinds die tijd zijn er steeds één of twee notarissen actief in Boskoop. De laatste waarvan stukken bewaard zijn in het ARA is Johannes Maarschalk, die tot ongeveer 1915 actief was. In het kader van de privacy is het ook logisch dat er (nog) geen latere stukken aanwezig zijn. De archiefnummers die

betrekking hebben op deze notarissen zijn 3.04.01, 3.04.02.10, 3.04.08.06 en 3.04.09.32. Natuurlijk wil een doorlopende lijn van notarissen ook zeggen dat alle notariële stukken, die betrekking hebben op Boskoop, daarom bewaard zijn gebleven. Het stond een ieder natuurlijk vrij om naar een ander dorp of stad te gaan om een akte op te laten stellen. Zo zullen er onder andere in de notariële archieven van Leiden, Rotterdam, Gouda en Alphen ongetwijfeld nog vele zaken aan het licht kunnen komen die de geschiedenis van Boskoop kunnen verduidelijken. Het probleem is alleen dat notarissen zelden zelf een index maakten en dat archieven het geld niet hebben om alle akten door te lopen en te indexeren. Het zal dus veelal bij toevalstreffers blijven. Maar we hebben een leuke en interessante dag gehad in het Rijksarchief en ongetwijfeld gaan we in de toekomst nog eens ergens anders op onderzoek uit. U hoort nog van ons. 隼

Fred Stolp, Dick de Gunst en Marja Smolenaars.

(1) K. van der Wiel, Op zoek naar een huis, straat of buurt; handleiding voor historisch huizenonderzoek (1997). Telefoonnummer van RGZH 070 - 362 41 21. Zie ook Paktijd nr. 2, blz. 14.

Verzoek om inlichtingen

In zijn boekje 'Boskoop in de beweging van deze tijd' (1920-1945) schrijft J.J. Steenbakker-Morylon Loysen op bladzijde 71: "Het staat vast dat in de Ridderbuurt twee militaire wielrijders te water zijn geraakt, waarvan er één is verdronken (...). De commandant Peters dankte per advertentie in het Boskoopse Nieuws- en Advertentieblad voor de hulp van de zijde der burgerij." J. Loef is op zoek naar mensen die meer weten van deze advertentie of de naam vande persoon die overleed. Wie was er die avond bij, wie heeft inlichtingen om een stukje van een puzzel op te lossen.

Reacties naar J. Loef, Rijnveld 17, 2771 XX Boskoop, tel. 0172 - 21 41 05.

Paktijd en Het Groene Hart

Als de Boskoopse geschiedenis bewaard moet blijven.

*Drukkers
met het hart
op de juiste plaats.*

**DRUKKERIJ
HET GROENE HART BV**
ITC BOSKOOP - HAZERSWOUDE

Duislandlaan 33	Tel/fax: 0172 - 21 53 36
2390 PC Hazerswoude	0172 - 21 39 99
Postbus 202	Tel/fax: 0172 - 21 77 71
2770 AE Boskoop	IBON: 0172 - 23 05 66

Moret Ernst & Young is een vooraanstaande organisatie van accountants, belastingadviseurs en management consultants.

Met een netwerk van kantoren door heel Nederland, waar mensen werkzaam zijn die, vanuit een persoonlijke betrokkenheid, aandacht hebben voor uw vragen. Daar begint immers ook elk goed advies mee, met aandacht voor de ander.

*Zijde 41,
2771 EK Boskoop,
telefoon 0172 - 21 53 40*

MORET ERNST & YOUNG

Wij zijn net zo thuis in de buurt als u

*De Rabobank is een bank met traditie.
Een traditie van samenwerken en bouwen aan relaties.
Al jaren is het een bank van mensen vóór mensen.
Dat merkt u al snel in het persoonlijk contact.
Elke Rabobank staat midden in de samenleving.*

Rabobank Boskoop

Kantoren: Burg. Colijnstraat 22
Overslag 12
tel. (0772) 21 41 41

Met de Rabobank sta je er niet alleen voor

DE MOOISTE ROZEN VOOR UW TUIN IN VELE SOORTEN EN TYPEN VINDT U BIJ:

Stijde 155
2771 EV BOSKOOP

Tel.: 0172 21 21 20
Fax: 0172 21 44 35
Internet: <http://www.rosen.com>
E-mail: spk@rosen.com

BIJ KOMMERCIELE ROZEN
ROZEFLEVERANCIER